

v hrobě označeném kamenem, který, jak uvádí Sedláček, byl později přemístěn do splavu v Nazaretě. Z knih trhových víme, že v 16. století zde už byly vinice, jejichž terasy jsou dosud na jihozápadním svahu Hrádku patrné. Kromě nich se zde ještě rozkládaly tři zahrady.

Jednotlivé pozemky postupně odkoupili čáslavští „právozářní měšťané“ a na louce pod Hrádkem vybudovali v letech 1841–1842 pivovar. Samotný Hrádek osázeli novým stromovím. Ještě roku 1870 byly na Hrádku dva menší domky, které ke konci století zanikly. Na svém obraze je však zachytil čáslavský malíř Alois Vraný. Za posledního obyvatele Hrádku bývá označován Josef Veselý (1822–1896). Ten pomáhal i při velkém archeologickém výzkumu, který zde v letech 1883–1887 podnikl muzejní spolek Včela Čáslavská pod vedením Klimenta Čermáka. Tento výzkum, finančně podporovaný c. k. centrální výzkumnou komisí ve Vídni, byl počátkem archeologického bádání v Čáslavi a byl veden na svou dobu poměrně moderním způsobem. Čermák si rozdělil zkoumané území na čtverce, tyto pak na jednotlivé vrstvy. Nálezy byly uloženy v muzeu, vybudovaném v roce 1884, kde jsou dodnes ty nejcennější vystaveny.

Přední strana

- Obraz Hrádek akad. malíře Aloise Vraného (1851–1907).
- Nádobka s hlavou beránka, 10. stol.

Vnitřní strany

- Zlatý prsten, 6.–7. stol.
- Kliment Čermák (1852–1917).
- Bronzová pozlacená průvlečka, 9. stol.

Čáslavský Hrádek

Městské muzeum Čáslav

Husova 291

Otevírací doba od 1. 4. do 31. 10.

úterý: 9–11, 12–16; středa–neděle: 9–11, 12–17 hod.
pondělí: zavřeno

Více informací najdete na www.cmuz.cz.

Vydalo Městské muzeum a knihovna Čáslav
text © Drahomíra Nováková
foto © Jana Vyčítalová
grafické zpracování © OGMA – Zdeněk Mazač

Čáslavský Hrádek je malá vyvýšenina nacházející se nedaleko centra města. Pokud sejdete od děkanského kostela sv. Petra a Pavla po schodech a projdete Žižkovou branou, jednou ze čtyř městských bran, jimiž se vcházelo do středověké Čáslavi, ocitnete se na břehu Podměstského rybníka, který sloužil nejen jako zásobárna vody, ale i chránil město před nepřáteli. Hned za ním uvidíte rozsáhlý sportovní areál Vodranty, místo, kde se svými svěřenci i dnes trénuje naše rekordmanka, rodačka z nedalekého Golčova Jeníkova, Jarmila Kratochvílová, držitelka dosud nepřekonaného světového rekordu v běhu na 800 metrů. Vpravo od něj se nachází nevelká vyvýšenina, která byla centrem pravěkého osídlení dnešní Čáslavi.

V roce 2016 zde byla otevřena venkovní expozice osvětlující historii tohoto místa.

Nejstarší stopy zde zanechali již paleolitičtí lovci a sběrači, kteří putovali krajem při pronásledování zvěře. Z tohoto období se vedle několika málo čepelových nástrojů dochovaly i kosti mamuta, nosorožce, soba nebo hyeny. První lidé se však ve zdejší lokalitě usadili kolem roku 4 000 před naším letopočtem. Byli jimi zemědělci, kteří si zde vybudovali již stálejší příbytky, tzv. dlouhé domy.

Znalost zemědělství a pasterectví, tj. cíleného pěstování plodin a chovu domestikovaných zvířat, přinesla revoluční změnu ve stravování a způsobu života lidí, přestože lov a sběr i nadále hrál důležitou roli. Nové činnosti si také vynutily výrobu nových nástrojů – motyk, srpů, zmotěrek i seker, protože značná část tohoto území byla pokryta lesy, které bylo nutno pro získání prvních políček vymýtit, případně vypálit.

Pracně získaná půda však poměrně rychle ztrácela svou úrodnost, což si vynucovalo získávání stále nových políček a přesun vesnic. Zemědělské produkty se nově skladovaly a uchovávaly v keramických nádobách zpočátku masivních a nedostatečně vypálených s jednoduchou lineární nebo vypíchanou výzdobou, později dokonalejších a tvarově rozmanitějších. Nálezy přesleňů a závaží dokládají, že již v této době byli lidé schopni vyrábět na jednoduchých tkalcovských stavech látku, jednak ze lnu, ale i z ovčí vlny.

Na konci pravěku byl Hrádek nepochybně centrem řemeslné výroby, o čemž svědčí četné nálezy, mj. i strusky. V 9. století našeho letopočtu vyrostlo v těchto místech slovanské hradiště, které se postupně stávalo správním a náboženským centrem, což dokládá i nález drobné nádoby s hlavou beránka. V slovanské vrstvě

byl nalezen i tzv. langobardský prsten zdobený delfínky, vyrobený ze zlata někdy v 7. století. Jak se tento přepychový šperk dostal na čáslavský Hrádek, se můžeme jen dohadovat. Další záhadou se jeví jeho uložení. Ač vyrobený v 7. století, byl nalezen ve vrstvě z 9. století. Nejpozději v 10. století zde byla vybudována nejspíš dřevěná kaple, později kostel Panny Marie obklopený hřbitovem, v němž bohoslužby vykonával kaplan vybraný z Řádu německých rytířů sídlících v nedalekých Drobovicích. Kostelík zanikl za husitských válek spolu s drobovicou komendou. Podle Kosmovy kroniky bylo opevněné sídlo pojmenováno podle Slavníkovce Čáslava, ovšem zda patřila Čáslav do slavníkovského panství, není jisté. Po zlomení moci Slavníkovců se sídliště stalo centrem Čáslavské provincie, z níž se později vyvinul Čáslavský kraj. To již bylo sídliště hradem. Jeho existenci dokládají jména několika kastelánů, která známe. Od 60. let 13. století, poté, co na protější terase začalo být budováno město, začíná význam Hrádku, tehdy označovaného Hradiště, upadat. Stal se majetkem čáslavských měšťanských rodin. Nejznámějšími z nich byli Hradištití z Hradiště. Kolem roku 1544 je Ondřej Hradištský uváděn v gruntovních knihách jako majitel Hrádku. Jeho syn byl pochován nedaleko Hrádku